

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házból kezdve:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésekre visszajáró
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 13.

A választói jog.

(K. Ö.) Tisza és Kristóffy ismeretes toll-
 harcza élesen bevilágított abba a kér-
 désbe, mely az általános választói jog el-
 nevezése alatt izgatja a kedélyeket.

Volt alkalmunk kifejtetni, hogy elvileg
 nem vagyunk ellene a választói jog által-
 ános kiterjesztésének, oly alakban, mint
 mi a suffrage universele-t értelmezzük.
 Történelmi, kulturális és nemzetiségi szem-
 pontok azonban arra indítanak, hogy csak
 a választói jog reformja mellett száljunk
 sikra. A választói jog kiterjesztése, a vá-
 lasztói kerületek új beosztása, a titkos és
 községenkénti választási rendszer az, ami-
 nek behozatalát viszonyaink között sür-
 getnünk kell.

Mert ha arról van szó, hogy a nép-
 képviseleti rendszer szempontjából az ál-
 lamot a választói jogon fejlesztjük, akkor
 egyszerűen figyelmen kívül nem hagy-
 hatjuk azt a történelmi alapot, melyen
 eddig haladtunk. Elértük-e már a fejlődés
 azt a fokát, nemzeti életünk eléggé ma-
 gyar-e már, anyagi kérdéseink nyertek-e
 már oly megoldást, ami lehetővé teszi az
 alkotmányos jogoknak a népre való által-
 ános kiterjesztését? Ha a parlamentá-
 rizmus termékenyítő ereje szünőfélben
 van, vajjon ennek oka az, hogy a népet
 nem ruháztuk fel az alkotmányos jogok
 teljével és vajjon az általános választói

jog törvénybe iktatása visszaszerzi-e a
 törvényhozás termékenyítő erejét?!

Ezekre a kérdésekre tessék határozott
 igennel felelni.

Mert igaz, a demokratikus elemek a
 törvényhozásba való bevitelére élénkítőleg
 fog hatni a parlamentárizmus munkaké-
 pességére. Ez a parlament talán jobban
 fog érdeklődni a szociális és gazdasági
 kérdések iránt. De az is bizonyos, hogy
 a demokratikus irányval együtt behatol
 a törvényhozás szentélyébe a felforgató
 radikális elem is, mely mikor első ízben
 tudott politikai téren érvényesülni, sehol
 a világon nem mutatkozott be úgy, mint
 a mely a nemzeti termékenyítő munka
 hive lenne.

A Németországra való hivatkozás nem
 bizonyít semmit. Az általános választói
 jog ott megteremtette a hatalmas szo-
 cziáldemokrata pártot. A német szociá-
 lista azonban a kulturális haladás bizonyos
 fokán van. A választó és az is, akit
 megválasztanak. Érzéke van a nagy né-
 met eszmék iránt, rajong a nagy német
 kulturális és gazdasági diadalokért és
 csak másodsorban nemzetközi. És mégis
 mit látunk? Azt, hogy a szociálisták
 csak folytonos engedelmények és kompro-
 misszumok árán hajlandók a parlamen-
 tárizmus békés munkásságát meg nem
 zavarni. Első a politikai hatalom és csak
 másodsorban jön figyelembe a közérdek.
 Magában a pártban pedig folynak a dis-
 kussziók a fölött, hogy vajjon az a célja

a szociáldemokráciának, hogy a folyto-
 nos tagadás elvi álláspontjára helyezkedve,
 megakasztja az államélet üdvös fejlődé-
 sét, vagy az, hogy mint politikai hata-
 lommal, tehát felelősséggel felruházott
 párt a gyakorlati szociális politika tala-
 jára lépjen.

De mit várhatunk mi attól a féktelen
 és műveletlen tömegtől, ha egyszer poli-
 tikai jogok s hatalomhoz jut? Pedig ezek
 mind szociálistáknak nevezik magokat
 és követelik az általános választói jog
 törvénybe iktatását.

Két népképviselőt alapuló állam van,
 melyre hivatkozni szoktunk, valahányszor
 az általános választói jogról van szó.
 Anglia és Franciaország. Anglia lépésről-
 lépésre haladt előre. A nép fejlődéséhez
 alkalmazta az alkotmányos jogok kiter-
 jesztését. Franciaország radikálisan ol-
 dotta meg a kérdést. Behozta átmenet
 nélkül az általános választói jogot. És
 mit látunk? Látjuk a társadalmi és ál-
 lamintézmények fejlődésében gazdag An-
 gliát és az erkölcsében és társadalmában
 hanyatló Franciaországot.

Nem lehet nehéz a választásunk. Fej-
 lődjünk gazdaságilag és kulturailag és ezt
 a fejlődést vigyük bele államintézmé-
 nyeinkbe. A kultúra fogja előbb-utóbb
 megérlelni a hamisítatlan demokratikus
 irányt.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Lappföldön keresztül.

Írta: Báthori Ferencz.

— Harmadik közlemény. —

Alig pihentem ki Enarében a négy
 napi ut fáradalmait, tüstént hozzá fogtam
 tanulmányaimhoz. De mivelhogy ma már Enare
 kis falu, legnagyobb részben letelepült finn lakosok-
 ból áll, míg a lappok az Enare-tó partjain lak-
 nak szerte széjjel, tehát elhatároztam, hogy be-
 járom e tónak minden zegét zugát.

A már kihaltól levő enare-lappok, kik
 a 120 klm. hosszú Enare tavától nyerték ezt a
 nevet, ma már alig vannak 8 vagy 9 százan,
 de érdekes nyelvük, — mely egészen eltér a
 többi lapp dialektusoktól — megérdemli a ko-
 molyabb tanulmányozást is.

Miután sajkáján egy szegény lapp asszony
 elvitt egy darabig, nagynehezen végre találtam
 egy lappot, aki tanulmányaimban segítségemre

volt. De két nap múlva már — nem lévén benne
 elég kitarás — beleunt a tanításkodásba és így
 tovább mentem az Enare-tavon, hogy más lapp
 tanítót keressek magamnak. Mikor így 5 hetet,
 legnagyobb részben halon s aludttejen eltöltöttem
 köztük, szinte megszoktam már az életmódjukat.

Bár az Enare-tó körül lakó lappok eredeti
 jellegükből sokat veszítettek már és így sok
 dologban nagyon is eltérnek a nomád életet
 folytató lappoktól: mindazáltal sok eredeti lapp
 sajtáságot megőriztek ők is egész napjainkig.

A vászonból készült, kúp alakú sátor, —
 mely a nomád lappoknál még általában dívik —
 az enare-lappoknál már sehol nem találjuk; a
 fából épült apró házacskák, a melyekben itt-ott
 két kis szoba is van, már sokkal magasabb kul-
 turát mutatnak. Bár e házak berendezése is rop-
 pant kezdetleges, mindazáltal sokban különbö-
 zik a sátorokétól. Míg a sátorban ágyakat se-
 hol nem találunk, hanem a sátor aljában elhe-
 lyezett rénszarvasbőrökön alusznak mindnyájan;
 addig az enare-lappok házaiban legtöbb helyen
 egy-két faágyacskára is van, amely elé nyáron a

padlástól földig érő »raggas« t (vászon függöny)
 akasztanak, hogy így alvásközben a szunyogok
 ne zavarják őket. Az ágy mellett néhol egy
 primitív asztal és szék is látható, sok helyen
 azonban — székek hiányában — a ház közé-
 pére terített lepedőn ül az egész család.

Míg a nomád lappok kerek sátraiban —
 amelyeket a lapp »goatte« nak nevez — a tűz-
 hely mindig a sátor közepén van és a tetőnyi-
 lás egy keresztfájáról csüng le a főzőüst: addig
 az enare-lappok házaiban a kandallót mindig a
 szögletben látjuk; a főzőüst pedig, a földtől a
 padlásig felnyúló, forgatható ágas közep vasáról
 csüng le a tűzre. Azonkívül pedig a faházac-
 skákban — melyeket lapp nyelven »viste« nek
 neveznek — itt ott még vaskályhát is lehet ta-
 lálunk, amelynek csöve a kandalló kéménybe
 szokott torkollani.

E házakban nyáron rendszerint csak a nők
 és gyermekek találhatók otthon, míg a férfiak a
 tó partjain halásznak szanaszét. Míg az élelem
 megszerzéséről mindig a férfit szokott gondos-
 kodni, úgy hogy a főzést is sokszor ő végezi:

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

angol divatszabó cég

☞ Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetőkbe. ☞

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb sza-
 bás szerint a legszebb kivitelben készít
 férfi öltönyöket, s minden e szakba
 vágó ruhaneműket. — Női costumok,
 valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

A csehek politikája.

Pétervárról táviratozzák nekünk, hogy a »Russ« bécsi levelezője beszélgetett Kramarsch ismert cseh képviselővel, aki többek közt ezeket mondta neki:

— Én cseh vagyok és mi csehek erősen gravitálunk Oroszország felé, de eddig mozdulatlanok maradtunk, mert látjuk, hogy az orosz alkotmány és állami rend éppen nem ideális. De Oroszország leverése fájdalmas visszhangot keltett a szívünkben. Önök belviszonyaik megfrissülésével biztosítják magukat. De mikor ujul meg az önök külső politikája? Mert eddig Oroszország nem adhatott nekünk semmit és mi nem is vártunk tőle semmit. Ha azonban az új Oroszország föderatív szláv állam alakját venné fel, akkor nincs kétség, hogy a csehek többsége csatlakozni kíván a nagy szláv családhoz. Egyelőre természetesen a helyi erővel számolhat. A szimpátia kérdését leszámítva, nem dolgozhatunk Magyarország javára. Mert sem Németország, de egyáltalán Európa nem néznék tétlenül Ausztria-Magyarország szétválását. Ha mi a magyarokkal megyünk s ezeket ismét leverik, akkor mindent elvesztünk. Ha Magyarország elesik, akkor hová csatlakozunk? Minden előjel szerint Németországhoz, amely országunkat három oldalról veszi körül. Ezzel megindultunk a pusztulás felé. Egyszóval, a mostani helyzetben nekünk életérdekeink az osztrák-magyar monarchia egységét és hatalmát megvédenünk.

A politikai válság.

Amit gróf *Andrássy* Gyula az október tizedikén tartott ülésben megjósolt és ami ellen eleve tiltakozott, máris bekövetkezett. Fejérváryt még ki sem neveztek újra, illetőleg kinevezését hivatalosan közre sem adták és máris nemcsak törvényes és alkotmányos, de még parlamentáris miniszteriumnak is hirdeti magát. Most Fejérváryék félhivatalosan a következő merész véleményt propagálják:

— A jövő kormánynak pártot is kell teremnie, amelyre támaszkodva ismét uralomra segíti a törvényeket és a parlamentárizmust, amit nem lehet hirtelen megcsinálni. Bőségesen alkalmat adtak a koronának, hogy ezeket a tényeket felismerje és fontolóra vegye; bizonyára a koronának is az a meggyőződése, hogy a mostani kormányválság kihuzása nem alkalmas eszköz a parlamenti válság megoldására. A legsürgősebb államszükségletek nem engedik, hogy éppen azok a tényezők bénítsák meg a parlament munkaképességét, melyek törvényes tevékenységének előfeltétele az országgyűlés szabad mozgása. Ezért kell ezeknek a tényezőknek törekedniök, hogy a parlamentet minél előbb munkaképessé tegyék és eltávolítsák mindazokat az akadályokat, amelyek a rendes működés útjában állanak. A koronának elsősorban végleges kormányt kell kineveznie és ennek kezére kell adni mindazokat az eszközöket, melylyel egy új, a kormányt támogató párt alakítását megkísérelheti, mert nagyon is köztudomású tény, hogy mindaddig, míg a korona és a képviselőház mostani többsége között differenciák vannak, ebből a baloldali többségből kormányt nem lehet venni és hogy ebben a tekintetben a kisebbség, a szabadelpvűpárt sem jöhet tekintetbe. A most kinevezendő kormány lényegesen különbözni fog a lemondott kormánytól, mert parlamenten kívüli jellege daczára mégis parlamentáris kormány lesz, mert megvan benne a vágy, hogy többségre támaszkodhassék és kész, ha ez a mostani Házban nem volna lehetséges, a legmesszebbmenő következtetéseket levonni és a nemzetre appellálni. Erről a miniszteriumról a koalíció nem fogja többé mondhatni, hogy nem parlamentáris s ezért törvénytelen és alkotmányellenes; nem lesz oka a kormánnyal való érintkezést mereven visszautasítani s így a kormány legalább a Házban teljesítheti kötelességeit és előterjeszheti javaslatait. . . . Ma tehát a legfontosabb kérdés, hogy végleges kormány váltsa fel az ügyvezető miniszteriumot és hogy ennek hatalma legyen a kibontakozást megcsinálni vagy legalább is előkészíteni.

Eltekintünk attól a komikumtól, hogy a kormány már parlamentáris, mert vágyik többséget szerezni; eltekintünk attól a komikumtól is, hogy most Fejérváryék a parlamenti szünet alatt egyszerre parlamentárisak lesznek, sőt el-

fogadjuk és bizonyára az egész ország elfogadja az egész fenti okoskodást, ha tényleg levonják az egész parlamentáris konzekvenciákat. Ugyan borzasztó, hogy az országgal még egy fél évig paczkázzanak, de ha választás lesz és a kormány programja nem kap többséget s a kormány akkor lemond s jön a többség kormánya a saját programja alapján: akkor legyen Fejérváryéknak az az örömük, hogy most végleges és parlamentáris miniszterek lesznek. De arra, hogy mi lesz, ha Fejérváryék még sem kapnak többséget, azt mondja a jeles satelles, hogy ez más kérdés. Tudjuk. Leszünk parlamentárisak, ha többséget kapunk és leszünk ismét ügyvezetők, mert nem parlamentárizmus kell, hanem többség a nemzet-től a nemzeti követelések ellen. Hol fekete, hol fehér, de mindig feketesárga.

Báró Fejérváry Géza déli tizenkét óráig nem kapott értesítést a kabinetirodától arról, mikor fogadja a király. A meghívás késése meglepetést kelt bécsi politikai körökben, mert sokan arra a következtetésre jutnak belőle, hogy a kinevezés ügye nincsen egészen rendben. Fejérváry az egész délelőttöt a magyar miniszterium palotájában töltötte. Valószínű, hogy délután kap meghívást a királyhoz s ahhoz nem fűznek beavatott oldalon kétséget, hogy a kinevezés ma megtörténik.

Gróf Szécsen Miklós nevének forgalombahozatala — mint illetékes helyről értesülünk — egészen önkényes. Tanácskozott ugyan tegnap hosszabb ideig báró Burián István közös pénzügyminiszterrel, de ebből arra következtetni, hogy a koronának vele tervei vannak, annál kevésbbé lehet, mert egyelőre szó sincsen más eshetőségről, minthogy báró Fejérváry Géza alakítson kormányt.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

A csütörtöki viharos tanácskozás után tegnap már nyugodt mederben folytatták a városatyák a közgyűlést.

addig a ruházat elkészítésének feladata kizárólag a nőre hárul. Fonalnak rendszerint a rénszarvas lábrostjait szoktak felhasználni, gyűszűjüket pedig a rénszarvas bőréből készítik.

Eledelük, mint már említettem, leginkább csak halból és aludttejből áll, de téli időben, mikor a rénszarvas husa ehetővé válik és a hegyi lappok szánkóiban könnyen szállíthatják, húst is sokszor esznek. A rénszarvas húsát rendszeren szárítva szokták télen enni. Január hónapban, mikor a rénszarvas levágásának ideje eljön, a nyers húst fedetlen állványokra rakják és aztán ott marad 2—3 hónapig míg minden nedvesség kiszárad belőle. Ily szárított húsom magam is éltem egy néhány napig és egészen élvezhető ételnek tálaltam.

Bár az Enare-tó körül lakó lappok tisztaság dolgában épen nem mondhatók mintaszereketnek, mivel mosdani is csak nagy ritkán szoktak, de mégis többet adnak a külső tisztaságra, mint a Pasvik-folyó mentén lakó orosz-lappok. Így, mikor Boris-Gleb, orosz lapp faluban, egy tyukketreczhez hasonló faházba bebújtam, épen ebédhez készült az egész család. Miután, háromszor meghajolva, az asztalnál keresztet vetettek, leültek a hallal s aludttejjel elég bőven megrakott asztalhoz és úgy ették kezükkel a beszózott halakat. Mikor pedig keresztvetésekkel felállottak a hosszú asztaltól, egy 8 éves lányka, egy csomó szénával letörte a szétszórt halmaradékokat, aztán az asztal közepére öntött kis lisztből meggyurta a vacsorához szükséges kenyeret.

Habár a lappok lakásaiban kevés a tisztaság, mégis sok 80 éves lappot láthatni, kiket

korántsem viselt meg az idő vasfoga s akik nemcsak, hogy kitünően látnak és hallanak, hanem a járásuk is egészen fürge. Pedig az orvosnak talán hírére se hallották soha. Itt mellesleg azt is felemlítem, hogy az Enare-tó körül lakó lappok a legközelebbi orvosi tanácsot Kittilä ben vehetnék igénybe, amely Enaretól 20 mértföldnyire van. Nagyon természetes, hogy ily messze el nem mennek soha. Kérésemre aztán elbeszélte egy lapp, hogyha valamelyik betegségben szenved, terpentint olajat adnak neki inni s aztán egész testét evvel kenetik. Fejfájás ellen csak eczetet használnak.

Amily keveset törődnek a saját »én«-jükkel, époly kevésbe veszik, ha az állatjuk beteg. A legnagyobb közönyt szemlélik, mint pusztulnak el rénszarvasaik a legborzasztóbb betegségekben. E közöny különben egyik legjellemzőbb vonása a lappnak és e jellemvonás sehol sem tűnik ki olyan világosan, mint a lappok temetéseinél. Az apa némán és nyugodt arcczal áll a felesége és gyermeke koporsója mellett, de egyetlen köny se csordul ki szeméből. Ez állításmat megerősíti még papjaiknak nyilatkozata is, aki — miként mondá — 6 év óta sok lappot temetett, de könyezni még senkit se látott. Hogyha pedig egyszer eltemették a halottaikat, soha többé még felé se néznek. Különb külső jelvények — temetések alkalmával — a lappoknál is szokásban vannak. Így az Enare-tó egyik kis szigetén — hová az enare-lappok temetkezni szoktak, — a sárkeresztéről fehér kis szallagok csüngnek le a földre, ami úgy látszik, hogy a gyász színe nálunk. Azonkivül a halottat vivő rénszarvas fülére fe-

hér kendőt kötnek s abból, hogy a kendő a rénszarvas jobb- vagy bal fülén van, már megszűröl látják, hogy a halott férfi-e avagy nő.

A halottak iránt való eme közönyt, nem tudta belőlük kiirtani még a keresztény vallás felvétele sem. Bár egy Isten hívők, de a keresztény vallásról a legtöbbnek nincs tiszta fogalma. Még csak néhány száz évvel ezelőben is, a hegyek tetején rénszarvast áldoztak pogány istenüknek és ily régi pogány áldozó helyeket mai nap is sok helyen láthatunk. Az Enare-tó egyik szigetén ily áldozó helyet — melyet a hagyományon kívül az egyes üregekben található rénszarvas agancsok, hamu stb. még eléggé mutatnak — le is fényképeztem.

Töredékes, apró meséikben szintén nyoma van még e régi hitüknek. Összegyűjtött nagyszámú lapp meséim közül, a két legkisebbet — nehogy a szives olvasó figyelmét fárassszam — kuriosumképpen, fordításban be fogom mutatni. Az első, mely a kereszténységnek a pogánysággal való harcán kívül, a lappoknak a babonában való hitét is mutatja, azt széli el igen röviden, miképpen pusztította el Paeive Vuölebács a pogány istenek bálványait:

»Egyszer Paeive Vuölebács elindult, hogy a pogányistenek bálványait felgyujtsa, de mikor már égni kezdett a tűz, jött egy záporosó és eloltá tűzét. »Hej! — sóhajtott fel Paeive Vuölebács — csak ne felejtettem volna otthon az imakönyvemet!« De mégis emlékezett könyv nélkül is e szavakra: »Atyának, Fiunak . . . nevében « Mire aztán a tűz ismét égni kezdett.«

A másik kis mese, mely a lappok igen

Nagyobb vita csak a Sas és Zöldfa eladásának a kérdésénél volt. A tanács sem javasolta hogy ezuttal érdemlegesen döntsenek a két ingatlan sorsa felett, de az már is kiviláglott, hogy a bizottsági tagok nagy része a Sas eladását ellenzi legalább is addig, amíg tisztán nem látja kimutató, hogy a felépítés vagy az eladásból várható-e több előny a városra.

E felett később lesz alkalma dönteni a városnak.

A kisebb ügyek majdnem vita nélkül mentek keresztül.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Bordé Ferencz főjegyző elnökolt.

Jelen voltak:

Bozóky Béla, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, dr. Stocker József, dr. Várady Zsigmond, dr. Adorján Emil, dr. Altmann Jakab, Balogh Döme, Beczkay Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, Czeglédy Sándor, Czeglédy Jeremiás, Cser János, Déry János, dr. Halász Lajos, Mihály Adolf, dr. Radó Ignác, Schwartz Izidor, Veisz Károly, Feldmann Izidor, Gábel Jakab, Heller Ede, Lövenstein Zsigmond, Moskovits Miksa, Aufrecht Mór, dr. Gyémánt Jenő, dr. Kurländer Ede, dr. Mihály Lajos, Molnár Lajos, dr. Moskovits József, Moskovits Farkas, Munk Jakab, Rendes Vilmos, ifj. Rimanóczy Kálmán, dr. Istvánffy István, Juricskay Barna, Gerő Armin, Dus László, Tóth Márton, dr. Baróthy Akos, Kőszeghy József, Ragány János, Markovits Sámuel, Szüts Géza.

Az előző napon letárgyalt ügyekről szóló jegyzőkönyvet észrevétel nélkül hitelesítették s rátértek a hátralevő ügyek tárgyalására.

A tanács előterjesztést tett, hogy a Szent-László-téri hid előtt a templomig terjedő utast aszfaltoztassák ki.

Többek hozzászólása után a tanács javaslatát elfogadták dr. Hoványi Géza azon pótlásával, hogy a Kossuth-utca és Teleky-utca között, ahol a kávé sátrak állanak, ócska lapos kővel járda köveztesse ki.

A városi tanács javaslatot terjesztett elő, miszerint a kéményseprési szabályrendeletet akként módosítsák, hogy 5 új kerület állítsák fel s erre pályázatot hirdessenek.

Dr. Adorján Emil az új kerület területének pontos meghatározását kívánja.

Dr. Hoványi Géza a tanács figyelmébe ajánlja, hogy a szabályrendeletben a kéményseprési tarifát dolgozzák át. Ma sok zavar van e tekintetben. A tanács foglalkozzék a kérdéssel s a jövő évben végleg állapítsa meg, miért és mennyit tartozik a közönség fizetni.

Gerő Armin főkapitány igéri, hogy a tarifa dolgával foglalkozni fog s megteszi a javaslatát.

A tanács javaslatát elfogadták.

A Sztaroveszky-gyermekórház 1906. évi költségvetését és a városi nyugdíjalap 1906. évi költségelőirányzatát elfogadták.

A Sas és Zöldfa eladása.

Ezután sorra került dr. Adorján Emil és dr. Kurländer Ede ismert ajánlata a Sas és Zöldfa szállodák megvételére.

A városi tanács javasolja, hogy az épületekre nyit árverést rendeljenek el. A Sasra kiírt tervpályázatot várja be. Bizzák meg a tanácsot, hogy tegyen számításokat két irányban: minő haszon lenne a városnak az eladásból s minő előnyökre lehet számítani, ha a város maga építi fel a szállodát. Ezekről novemberben tegyen jelentést a tanács.

Beczkay Lajos: Nem tartja a becslést pontosnak. Nem barátja annak, hogy a Fekete Sas eladások. Bizonyítani igyekeznek, hogy ennek a városi tulajdonnak vagy értéke lesz a jövőben s ezért kár elpocsékolni a városnak.

Aufrecht Mór: Elfogadja a tanács javaslatát és csupán kereskedelmi szempontból kíváncsi arra, hogy hogy becsülték fel a szóban forgó két városi ingatlant.

Elnök: A tanácsnak az a célja, hogy a jövő közgyűlésre előkészítse az ügyet. Ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra.

Dr. Berkovits Ferencz: Pártolja a tanács javaslatát.

Dr. Hoványi Géza: Azt óhajtáná, hogy ne a novemberi, hanem a decemberi közgyűlésen tegyen jelentést a tanács erről az ügyről, mert novemberig ez az ügy nem készíthető elő. Különbözik az eladás mellett van, de a tanács javaslatát, amely csak tisztázni fogja a kérdést, elfogadja.

Dr. Gyémánt Jenő: Beczkay nézetét vallja,

hogy a város építse fel a Fekete Sas, de ha már el is adná a város az ingatlant, tegye kötelességévé a vevőknek, hogy a város által elfogadandó tervek alapján építse föl a Fekete Sas. (Zaj)

Mezey Mihály: Az eladás ellen érvel és kéri a közgyűlést, hogy inkább utasítsa el a szóbanforgó ajánlatot, semhogy a város által tervekbevitelt építést elodázzuk vagy megakasszuk. (Ellentmondások.)

Ifj. Rimanóczy Kálmán: Miután a városi közgyűlés nem ismeri a tervpályázat eredményét, ennél fogva nem helyes azt állítani, hogy a házi kezelésben való építés előnyösebb, mint az eladás. Szóló a tanács javaslatát fogadja el, dr. Hoványi Géza módosításával. A beérkezett ajánlatot mindenesetre biztosítani kell a város részére. Nem tartja helyesnek dr. Gyémánt Jenő javaslatát, amely kikötéseket kíván a vevőkkel szemben.

Mihály Adolf: Elfogadja a tanács javaslatát, mert ebben megóvni látja a város pénzügyi érdekeit. A Fekete Sas sorsát gyorsan kell elintézni. Szóló semmiáron sem adná el a Fekete Sas, ha megtudná, hogy ez az épület minél előbb ujja lesz építve. Ki kell kötni az árlejtési pályázatban, hogy mátol számítva másfél év alatt a vevő tartozik az ujjáépítést megkezdeni.

Dr. Moskovits József: Az eladás ellen érvel. Nem vár eredményt az árveréstől sem.

Dr. Radó Ignác: Szívesen látja azt az ajánlatot, amely ezt az ügyet ugyszólván feleleventette.

Dr. Hoványi Gyula: De nincs tiszta képünk!

Dr. Radó Ignác: Tiszta képünk csak akkor lesz, hogy ha az árverést megtartjuk. Mert a Fekete Sas jelenlegi jövedelme nem nyújt tiszta képet. A tervpályázathoz fűzött kombináció szintén nem tiszta kép. Szóló határozottan kijelenti, hogy az eladás mellett van, nemcsak azért, mert a városi gazdálkodásban nem bízunk. (Derűltség.) A város nem tudja kellőleg értékesíteni a szállodákat. Hivatkozik Debreczenre, ahol az 1 millió Bika-szálló alig 2 százalékot hozott.

Dr. Halász Lajos: A tanács javaslatát elfogadásra ajánlja, mert abban nincs veszély a városra nézve. Máskülönb nem tartja időszzerűnek a mai nagy vitát.

Kőszeghy Iómérnök a városi gazdálkodást védi.

Dr. Várady Zsigmond: Határozottan az eladás mellett van. Nem szabad a város terheit újabb és bizonytalan terű vállalatokkal sulyosbitani. Ha ilyen politikát követnek, nem egyszerűsíthetjük a közigazgatásunkat, sőt szaporítani kell a tisztviselőket. A városi ingatlanok eladását már úgy is elhatározták korábban. Hogy speciálisan a Sas tartásuk meg, nem látja érdemesnek. Szállodát csak magánvállalat értékesíthet célszerűen. Hivatkozik arra, hogy magánszállodás városi adót is fizet. A jövőre nem lehet számítani, mert azt nem tudjuk. Keresni kell azt, hogy mily áron adja el a város az épületeket. Erről is tiszta képet lehet alkotni. Azt elhiszi, hogy árverésen nagyobb összeget lehet kapni, mint a beérkezett ajánlat. Éppen ezért elfogadja a tanács javaslatát, a Hoványi Géza pótlásával. De előre kijelenti, hogy az eladás mellett van.

Dr. Hoványi Gyula egészen más nézetben van. A város élete nem mulandó. A városnak első főkérdése a gazdasági kérdés. Magánvállalatokba is belemehet a város a köz érdekében. A Sas a legjobb helyen van a városban; ilyen terület itt több nincs: ennek az értéke mindég emelkedik. A jövőért nem szabad eladni, mert szüksége van erre a városnak.

Moskovits Farkas is az eladás ellen van. Egy millióért sem adná a Sas.

Hlatky Endre azért tartja szükségesnek az árverést, hogy tudjuk meg az értékét az ingatlanoknak. Még eladás esetén sem adná kikötés nélkül, hogy mitörténik azután a Sasal. Hátha a vevők csak kitataroznák s új boltokat csinálnának és 30 évig is úgy állna az épület. A város érdeke, hogy itt modern szálloda legyen.

naiv gondolkodásmódját, de egyuttal furfangját is eléggé jellemzi s amelynek a diktáló lapp gyermek »A vak leány« elnevezést adta, szó szerinti fordításban ilyen formán hangzik:

»Volt egyszer egy ifju; ez az ifju elakart venni egy leányt, de azt hallotta, hogy a lány nem lát semmit. Mikor az ifju a házból eltávozott, így szólott az anya a leányához: »Hogyha ismét visszajön az ifju, én hirtelen elkezdlek majd varrni, aztán a tüt a térdemre szurom és elkezdem keresni mindenütt, te pedig majd akkor ezt fogod mondani: »Nem látod, hogy a tüt ott van a térdeden?« . . . Mikor tehát visszajött az ifju az anya a tüt térdére szurta és elkezdte keresni mindenütt. »Nem látod, hogy a tüt ott van a térdeden?« »A szemes meglátja de én már nem látom« így szólott az anya leányához. Ekkor aztán belátta az ifju, hogy nem vak a leány . . . Mig künn volt a leány és az ifju, azalatt az anya enivalót tett fel az asztalra. Mikor aztán bejöttek a házba, nem látta a lány, hogy mi van az asztalon. Mivel azt gondolta, hogy a macska van ott, e szóval: »Siccz« leütötte a tejes fazekat. Ekkor haragra lobbant az ifju s menyasszonyát a faképnél hagyta.«

Habár két nyarat töltöttem el a lappok között, de azért dalolni, vagy az ő nyelvükön szólva: »juogtat«-ni keveset hallottam. Ugy látzik, hogy sanyaru helyzetük ritkán szokta őket kedvre deríteni, örömeik pedig nagyon is kevés van. Bár legtöbb dalukban van bizonyos ritmus, de ha tekintetbe vesszük összefüggéstelen, gyarló szövegüket, alig hiszem, hogy e dalok szívből erednének. Sok daluknak pedig még szövege sincsen. Így midőn egyszer arra kértem egy öreg lapp embert, hogy daloljon nekem valami nótát, roppant siralmas han-

gokon, minden szöveg nélkül kezdett óbégatni. Igazi »juogtat«-ás volt.

Bár a lappok egyes dolgok iránt elég fogékonyak, de magasabb műveltségre nem igen képesek. Vándortanítóik egy helyen rendszeren két hónapig laknak, hogy a fából épült s gyepel fedett muzsák templomában 30-40 lapp gyermeket a hittan és a finn nyelven kívül még a földrajzban is oktassanak.

Tanulási időnek a telet használják fel, mikor a gyermekek 30-40 kilométerről is könnyen eljöhhetnek. December és január pedig, mikor két hónapig nem látják a napot, a tanulás után szánkóikba ülnek és az északi fény rezgő világánál repítik haza őket a rénszarvasok.

Családi életük bármily egyszerű is, boldognak mondható, mert házasságuknál inkább nézik egymás egyéni jó tulajdonságait, mint a telekkönyvet. Az igaz, hogy nálunk, a nő helyzete is sokkal könnyebb dolog. A nő tudniillik, aki legtöbbször már 15 éves korban férjhez megy, soha egy fillér hozományt nem kap, hanem mindenről a férfi gondoskodik. Mikor kérésükre elbeszéltem nekik, hogy ezt nálunk mindig a nő szokta adni, roppant jóízűt nevettek e visszás szokáson. De a férfiak sem kell sokáig törnie a fejét, mert azon két gyűrűt, két selyem keszkenőt, meg egy »derék öv«-et, melyeket szíve választottjának kell adni, megveheti könnyen.

Igy éldegél évezredek óta egyszerűségében e szegény kis lapp nép, mióta elvált az őshazában élő rokon magyaroktól és bár sok sanyaruságot kell kiállania, mégis nyugalommal, sőt ami meglepő, egészen jó kedvvel türi néhez sorsát.

Ki kellene kötni azt, hogy miként építsék fel. De nagyon meggondolná azt, hogy egyáltalában eladja-e a Sast; mert a városnak kell azt felépíteni még akkor is, ha csak két százalékot jövedelmezne is. Indirekt uton megjönne a város haszna. A Zöldfa eladását nem ellenzi; talán még jobb volna felparcellázva eladni. — A tervek elbírálásával hónapok telnek el s így a kérdés nem oldható meg oly hamar. Az árverésnek aligha lesz eredménye, mert vevő nem jelentkezik. A Sast semmiképen sem adja el. Ez az épület ma azért nem jövedelmez, mert el van hagyva. Ha a város tataroztatná, a boltokat szaporítaná, így is több jövedelmet érnek el. De nem ez a célunk.

Füchsl Mór ellene van, hogy a város építse fel a Sast, mert nem látja oly fényesnek a jövőt. Az eladás mellett van, de kikötéseket tegyen a város.

Elfogadták a tanács javaslatát, a Hoványi Géza pótlásával. Az árverési feltételekbe beveszik, hogy a Sas helyére szállodát és redoutot kell építeni s az építést záros határidőn belül kell megkezdeni.

Szücs Dezső II-od aljegyzőt, saját kérelmére betegsége miatt, nyugdíjazták. A megüresedett II-od aljegyzői állás betöltését a novemberi közgyűlésre tűzték ki, azzal, hogy az esetleg megüresedő III-od aljegyzői állást is ez alkalommal töltsék be. A pályázatok november 4-ig nyújtandók be.

A többi apróbb ügy elintézése után este fél 7 órakor a közgyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Okt. 15. A nagyvárad magántisztviselők rendkívüli közgyűlése d. u. fél 5 órakor.

Okt. 16. Szüret kezdete a megyében.

Okt. 22. A koldusápoló egyesület vál. ülése d. u. 5 órakor.

Napról-napra.

Politika a hegyek között.

— Megfigyelések Erdélyből. —

A pöfékelő vonat szelte a ködöt maga előtt. Robogott Erdély bércei közé. Be a hegyek közé. Enyészet látszik mindentelé. Fázósan boronganak az őszi szelek s lengetik az utszéli fákról a leveleket. A mi zöltség van még, az csak az első fagyot várja. Az első fagy közel van s az emberek rendezkednek télire. S ott a hegyek között nemcsak arról van szó, hogy mennyi a kukorica termés, hogy honnan is szereznek be fát télire, de arról is van szó: mi lesz az országgal.

Nálunk az Alföldön is érdeklődnek a helyzet iránt. A ki ujságot nem tud olvasni, megtudja mástól. Nem egyszer van alkalmunk meggyőződni arról, hogy a mi ugynevezett »parasztjaink« ismerik a politikai viszonyokat s alig történik valami, a miről ne bírnának kellő tájékozottsággal.

Nem úgy Erdélyben. Románlakta községekben, ahol maga a bíró csak annyira irástudó, hogy sajátkezűleg tudja nevét leírni, a hol ujságot csak elvéve látnak s annak minden szavát szentírásnak tartják — (de azért mindenki megtoldással adja tovább a hallottakat) ott lehet olyan híreket hallani, a melytől az ember csaknem rosszul lesz.

Olyan községben jártam, ahol a kultur viszonyok — a környéket véve irányadóul — magas színvonalon állanak.

Este volt. Fédél alatt állott a mezőről behordott kukorica. Körül ülték a »hántók«, előbb énekszó mellett, melyet a világnak egyetlen egy muzsikális embere sem tudott volna lekottázni; majd a napi események letárgyalása mellett, a melyekkel egy hirlapot biztosan tele lehetett volna tömni — apadt egyik oldalon a héjas kukorica csomó, s növekedett a másik szegletben az aranyárga »erdélyi buza« rakás.

S aztán a mindennapi pletykába, amelybe mindenki belekerült, aki nem volt ott, — belekerült a politika is.

— Azt hallottam, hogy gyönnnek a németek. Igaz? Bizony baj lesz.

— Már jönnek is befelé. Ugy mondják, hogy a puskákat, amik a kaszárnyában vannak kiosztják a falukba. Mindenki kap egyet, aki katona volt.

— Nem baj, legalább jobb világ lesz. Ha győz a német, elegendik a pótdót. De ha a magyarok győznek, akkor az adó csak úgy marad, amint volt.

— A »patruzecs si opt« (a 48-as párt) nem akar engedni s megint úgy lesz, mint volt in patruzecs si opt.

Ilyenek a vélemények, ilyenek az információk. Egyik verzió szerint a király már is lemondott, s egy herceg dirigál a trónon. A másik hír szerint a 48-as hősnek, Kossuthnak a fia akar lenni a király.

Hogy honnan szerzik ezeket a híreket, nem tudhattam meg Péter Páltól hallotta, kombinál hozzá s úgy adja tovább. Az meg a saját eszejárása után czáfol s úgy adja tovább, amíg valahol elkopik. — Ime a jelen *nép-költészet*.

Annyi bizonyos, hogy meggyőződésük semmilyen s ha valaha szükség volna rájuk az a szent, amelyet annak ajakáról hallanak, aki legnagyobb ur előttük. Minél hihetlenebb valami, annál több hívőre talál.

Ha összehasonlítjuk tehát a mi alföldi kulturánkat az ottani kulturával, fogalmat alkothatunk magunknak a kettő közötti különbségről.

Az iskolákról jobb nem is beszélni, annál is inkább, mert ahol iskola van is — nincs. A tanító naphosszat tapossa az utcák bokán felől érő sarát, legfeljebb a korcsmába látogat el résztvenni az »alkoholizmus elleni küzdelemben«. Még a pappal érintkeznek, nemzet gazdasági témákról, hogy a belsőségen hány székér kukorica termett. Minek menne az iskolába? Az üres padokat látni? A gyerekek a mezőn vannak, szedik a kukoriczát, hajtják vagy őrzik a teheneket. De míg a disznópásztort megfogadják, addig valakinek csak őrizni is kell a disznókat a sáncz szélén. Majd lesz iskola, ha le hull a hó — majd ha fagy.

És odafönt elnapolták a házat. Odafönt évek óta szavazzák a milliokat, durrogatnak a levegőbe. S minden füst. Füst és semmi egyéb. A hatalom támasza, a nemzet ereje. Van mivel vernünk a mellünket. Van hadseregünk szép, fényes. Ime az ünnepnap ruhánk. Meghódítjuk a külföldet, de vigyázzunk, takarjuk el a hétköznapi képünket, az eldugott, a nemzetiségi vidéket, ne lássa senki, milyen piszkosak vagyunk. . . . *Tankréd.*

* **Ujabb politikai átiratok.** A súlyos válságos politikai helyzet úgy hozta magával, hogy a vidéki törvényhatóságoknak is kell magas politikával foglalkozni s ilyenkor a közgyűlési terem valóságos forrongó parlamentté alakul. Nagyvárad város közgyűlési termében csak tegnapelőtt tombolt a hatalmas vihar egy politikai kérdés, a honvédelmi miniszter vádálhelyezése fölött s tegnap újabb politikai átiratok érkeztek a városhoz. Kassa város törvényhatósága megküldte tárgyalás és hasonszellemű felirattal való támogatás czéljából a képviselőházhoz intézett azon feliratát, melyben kéri eltüntetni a cs. és kir. közös hadsereg és a honvédség legénységének szolgálaton kívül az oldalfegyver viselését, valamint elrendelését annak, hogy a tisztok szolgálaton kívül polgári öltözékben tartoznak megjelenni. Továbbá elrendelését kéri annak, hogy a szoroson vett katonai büntettek és fegyelmi vétségek polgári bíróságok elé utaltassanak. A feliratot indoklásával együtt nem régen bővebben ismertettük. — A másik átirat Somogy megyéből ered. Nevezett vármegye október 2-án tartott köz-

gyűlésén az ellenzék vezéreinek a király részéről szeptember 23-án történt s részleteiben ismert fogadásával szemben bizalmat szavazott, velők szemben elismerését és ragaszkodását fejezte ki. Továbbá kimondotta, hogy az ujoncz és adó megtagadására vonatkozó határozatát fentartja és megbotránkozását fejezi ki Krisztoffy belügyvezetőnek a haza és vallásellenes elveket valló szocialistákkal való szövetkezése miatt, a kik az állami, társadalmi rendnek, a vallás és tulajdon szentségének felforgatására törekcsenek és a magyar nemzeti állam alapját gyökerében támadták meg. Somogy megye a határozatot hasonló eljárás, illetve határozathozatal czéljából küldötte meg. Így Nagyvárad város törvényhatóságának novemberi közgyűlése is lesz politikai kérdés bőven. Törvényhatóságunk nemzeti érzésének lesz alkalma ismét megnyilatkozni.

* **Törvényhatóságok a királynál.** Érdekes közgyűlési határozat érkezett tegnap Nagyvárad város és Biharvármegye törvényhatóságához Liptóvármegyétől. Nevezett vármegye nem rég tartott őszi közgyűlésén kimondotta, hogy a tizenhat magyar lovasezrednek magyar vezényszóban és szolgálati nyelvben való részesítése, nemkülönben nemzeti jelvénynyel vagyis magyar nemzeti zászlóval való ellátása érdekében megkeresi az összes megyei és városi törvényhatóságokat, hogy az közös feliratban kérjék a királytól. A feliratot pedig az összes törvényhatóságok kebeléből alakult nagy küldöttség személyesen, az ellenzék valamelyik vezéralakjának vezetése alatt nyujtsa át a királynak. Ezt a hazafias nemzeti intenczióju határozatot bizonyára még Nagyvárad város és Biharvármegye törvényhatósága is, amely pedig szeret labancz felfogásaival és érzületével tündökölni — magáévá fogja tenni és részt vesz a nagyküldöttségben a király elé, ha ugyan azt az udvaroncok eléje engedik.

* **Vidéki városok képviselői Nagyváradon.** Nagyvárad Fő-utcája még e hónapban teljesen rendezve lesz. Az aszfaltozással teljesen új képet nyer a város ezen legszebb utvonala s egészen másként vélekednek rólunk az idegenek, akik eddig majd kiestek a kocsi-ból, amig beértek a vasutállomástól a városba, olyan állapotban volt Fő-utcánk kátyukkal telt kövezete. A Magyar aszfalt részvénytársaság a legújabb gőzhenger aszfaltozással végzi nálunk az utca burkolását; ez a rendszer egészen új, a technika legújabb amerikai apparátusainak igénybevételével. Még csak elgondolni is furcsa, hogy mit is csinált volna a közönség, ha a régi rendszerrel végezték volna ezt az óriási munkát. A főzőüstök egész sokasága ontotta volna a büzt és a füstöt a városra. Ezt az új rendszert tekintik ma meg Nagyváradon azon városok előkelő képviselői, ahol most nagyobb aszfaltozási munkák vannak tervbe véve. Így ma Nagyváradra érkeznek Kolozsvár, Marosvásárhely, Szabadka, Zombor polgármesterei és más főtisztviselői.

* **Ötven állásra kétezerháromszáz pályázó.** A belügyminiszter a határrendőrség szervezése tárgyában pályázatot irt ki rendőrkapitányi, 7 rendőrfelügyelői és rendőrbiztosi állásokra. Ötven állásra hirdetett pályázatot a belügyminiszter és — kétezerháromszáz folyamodvány érkezett be eddig. Határrendőrnek, ha mindjárt főkapitánynak lenni is, nem a legkellemebb foglalkozás. Éjjel nappal, hidegben, fagyban talpon lenni, csempészekkel, fegyveres balkáni banditákkal, elszánt katonaszökevényekkel és a sikkasztók menekülő tö-

megével hadakozni nem a legkényelmesebb, nyugodalmasabb foglalkozás. Mégis mennyi ajánlkozó! Városunkból és a megye területéről is számos pályázónak van kérelme a kétezer-háromszáz pályázat között.

* Az Egyetemi Kör visszaállítása.

Tegnap délelőtt tizenegy órakor ifjúsági küldöttség tisztelgett dr. Láng Lajosnál, az egyetem rektoránál s memorandumot nyújtott át neki. Az emlékirat arra kéri a rektort, állítsa vissza az Egyetemi Kört régi jogaihoz. Az ifjúság azzal okolja meg a kérését, hogy hogy ifjúsági egyesület nélkül az egész ifjúság lelkét áthevítő mozgalmak akarata ellenére is az utcára szorulnak. Láng Lajos megígérte az ifjaknak, hogy a memorandumot pártolólágg terjeszti az egyetem tanácsa elé.

* **A város rendezéséből kifelejtett utcza.** Panaszos kérelem fordultak tegnap a város tanácsához a Beöthy Ödön- és Szacsvy-utcákat összekötő s az Ór-utcza folytatásaképp huzódó Szabadság-utcza lakosai s az ott levő házak tulajdonosai. Elmondják a kérvényben, hogy most a város általános rendezésével olyan kis utcák is kiközvetettek és járdával ellátottak, amelyekre csak egy-egy háznak van kijárata, de a Szabadság-utcza egyáltalán kikerülte a tanács s a mérnöki hivatal figyelmét, pedig a Szabadság-utcza forgalmas utvonál, két rendezett utcát a Szacsvy- és Beöthy Ödön-utcákat köti össze, és az Ór-utcza iskolába járó gyermekek nagy részének fő közlekedési utvonala. Kéri a háztulajdonosok és tiz ottani lakosok, hogy utcájokat is rendezék, illetve köveztessek ki és láttassák el járdával most a város általános rendezése során, ami annál inkább tehető most, mert a Szacsvy-utcát szintén most rendezik úgy is és a szükséges kövezési anyagok a közelben vannak.

* **Névváltoztatások.** Belügyminiszteri engedéllyel — mindannyian nagyvárad lakosok — kiskoru *Veisz* Emil, Laura, Zoltán és József *Fehér*-re, kiskoru *Grünbaum* Sándor *Gáspár*-ra és *Szerclóács* Joachim József *Székely*-re változtatták nevüket.

* **Czigányok a csendőr ellen.** Már minálunk ugyszólván alig mulik el nap, amelyen a sok haszontalan kóborczigány majd itt, majd ott ne veszélyeztetné a közbiztonságot. Mindenütt égető probléma a cigánykérdés, de Biharországban kétszer, sőt százszor jobban az, mint az ország egyéb vidékein, ahol pedig szintén elég gondot okoznak a veszedelmes Fáraóivadékok. Ezuttal Tenke-vidékéről szól az ének, ahol amugy is kritikán alul állanak a közbiztonsági viszonyok. Október 9-én, hétfőn este a beéli határban repsegi, aradmegyei sátorosczigányok tanyáztak. Az erdőben huzódtak meg, közel a kukoriczáshoz. Az egyik beéli oláh gazdaember észrevette a cigányokat s mert érthető okokból féltette kukoriczáját, jelentést tett a csendőrségnél. A csendőrörsvetető ki is ment nyomban a földmivessel a cigányok keresésére. Meg is talált közülök hármat, akiket azonnal igazolásra szólított föl. De nem tudták magukat igazolni. Erre föl szólította őket, kövessék a faluba. Kovács Pável nevű cigány ekkor megtámadta a csendőrt, két társa követte példáját, neki estek s el akarták tőle venni a fegyverét. Erős dulakodás fejlődött ki. Végre is a csendőr volt a győztes. Dulakodás közben Kovács Pável szuronyával karon szurta. Ekkor mindhárom cigány megadta magát, kis ideig követték a csendőrt, aztán kerekét oldottak. A csendőr

utánnuk. Megint harcz ütött ki. Kovács Pável a csendőr most kardjával sebezte meg arczán. A másik két cigány, kiknek egyike Kovács Gézának mondotta magát, végleg elmenekült. Kovács Pável a tenkei járásbírótság előzetes letartóztatásba helyezte. A bünvádi eljárás hatóság elleni erőszak miatt megindult ellene.

* **Halálozás.** Nagyvárad város derék, minta buzgalmu, ritka pontosságú tanácsí iktatóját *Tóth* Ferenczet valamint fivéreit, Bélát, ki szintén a város szolgálatában áll és Gyulát, Sztarill Ferencz műépítész rajzolóját váratlanul súlyos csapás érte. Nővérük *Tóth* Irma mosonyi tanítónő tegnap elhunyt. Temetése ma megy végbe Mosonyban.

* **Szüret az elmeegógyintézetben.** Ma ünnepük lesz az élőhalottaknak. Az elmeegógyintézet vezetősége az idén is gondoskodott azokról a halottakról, kik élnek és mozognak, kiknek lelkét a sors kiszámíthatatlan tettei sötét fátyollal borított, melyből vajmi kevesen tudnak szabadulni. Szüreti ünnepélyt rendez a vezetőség, hogy az ünnepélyvel egy kicsike fény sugarat vessen a szerencsétlenek sötét lelki életébe, hogy csak pillanatra is felrázza őket abból a sírből, melybe belejuttatta őket a sors Városunk szőlőtulajdonosai közül számosan járultak adományaikkal az ünnepély előmozdításához. Az ünnepély délután öt órakor veszi kezdetét az elmeegógyintézetben.

* **A nyilvános illemhelyek készen** A mérnöki hivatal tegnap jelentette a tanácsnak, hogy a nyilvános illemhelyek a jövő hét folyamán használható állapotban lesznek. Eme bejelentése kapcsán többféle idevonatkozó intézkedés megtételére kéri fel a tanácsot. Nevezetesen kéri a tanácsot a főmérnök, hogy jegyek nyomtatásáról gondo kodják. Mintát is csatol, Berlinben használatos jegyet, magyar s helyi vonatkozású szöveggel. Felügyelő nők felfogadására is felhívja a tanácsot és ezek számára Budapesten használatban levő szolgálati utasítást is mutat be. A főmérnök javasolja, hogy a felügyelő nők havi 30 korona fizetés mellett vétessenek fel, a mely idővel százalékos jutalékkal növeltetnék; a felügyelő nők, mivel pénzt is kezelnek, 20 korona óvadék letételére köteleztesenek; a befolyt jövedelemmel minden másod napon számoljanak el s az elszámolásnál a vámszemélyzet segédkezése vétessék igénybe; a rendőrök használati díjat ne fizessenek.

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi huzásán a következő számokat huzzták ki — nyere-ménynyel:

20.000 koronát nyert: 81908.
15.000 koronát nyertek: 37563 91422.
10.000 koronát nyertek: 15149 61868.
5000 koronát nyertek: 43172 91865.
2000 koronát nyertek: 7125 12889 12943
15106 17030 17872 20334 22630 25400 30344
38793 40931 43676 51878 57973 64632 68106
74202 90573 95909 104142 104421 105831
109664.
1000 koronát nyertek: 713 907 3500 8563
10080 11373 14513 14726 18001 19281 19687
21177 22405 24941 27960 33568 41737 44620
47348 56271 58699 60615 65077 65790 70999
94230 96670 97016 98990 102355 106024
106776 106960 109314.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

* **Időjelzés.** A központi meteorologiai intézet időjelzése október 14-ére: *változékony, hűvös, sok helyütt csapadék.*

* **Magas jutalék** kereshető. Ügyes aquisiteurök előleget kapnak. Új és különleges. (Nem biztosítás, könyv, részletsorsjegy, stb.) Ajánlatok *K 2.50* alatt *Fischer J. D.* hirdetési irodába intézendők, *Budapest IV., Gerlóczy utca 1 sz.* 1342.

* Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteller Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

* **A Lloyd kávéház** kellemes helyiségében ma este *Dula Miklós* elsőrendű cigány zenekara hangversenyez.

IRODALOM.

A Jó Pásztor. *Tóvári-Pelikán* Krizsó jelesen szerkesztett egyházszoneklati folyóiratnak immár tizenkettedik, tehát ez évre utolsó füzet is megjelent. A füzet összeállítása sok műgondról s kiváló gyakorlati érzékről tanuszkodik ezuttal is.

A füzet tartalma a következő:

Vázlat. Számadásunk a királylyal, leszámolásunk ideje. — Szent Márton napjára. A jó példa hasznáról. a rossz példa káráiról. Totola Lajos zalahalápi lelkész. — Pünkösöd után XXII. vasárnapra. Miben áll a keresztény igazságosság. Baráczius József sajóvárosi plébános. — Vázlat. Emberektől félelem, emberi tekintetek és igazságérzetünk. — Pünkösöd után XXIII. vasárnapra. Bizzunk Jézusban és úgy éljünk, hogy a végóránkon, Jézus hozzánk is eljőjön. Jeney Ernő szt. Benedekrendi áldozópap szentbeszédeiből. — Vázlat. A hit megment, üdvözít és elveszt. — Szent Erzsébet napjára. Szent Erzsébet a gyermekeknek, hitveseknek és özvegyeknek példaképe. Varga Mihály csanyteleki plébános. — Pünkösöd után XXIV. vasárnapra. A kath. Anyaszentegyház az egyedül igaz Anyaszentegyház, mert egy és szent. Wolkenberg Alajos dr. — Vázlat. A mi futásunk az életből. — Felolvasás falusi kath. ifjúsági egyesületben. Domonkos István, plébános. — Szerzetesnői fogadalom letételekor. Szegénység, szüzesség, engedelmesség. Totola Lajos, zalahalápi lelkész. — Élő rózsafüzér-társulat megalakulásakor. Lep-sényi Miklós, nógrádszakali plébános. — Eske-tési beszéd. Lep-sényi Miklós, nógrádszakali plébános. — Gyóntatószéki intelem. A káromkodókhoz.

Egész évre 8 korona. Megrendelhető: Jó Pásztor szerkesztősége címén, Budapest, VII., Csömöri-ut 16 Ugyanott Orosz Adám szent beszédeinek 1—4. kötete. Füzve 10 kor., kötve 12 kor. Lelkipásztorok számára igen hasznosak a folyóirat füzetei.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: A Lőcsei fehérasszony történelmi színmű énekekkel.

Vasárnap d. u. Dunanan apó és fia utazása, este Jánosvitéz Gerlaky és Székelylyel.

Végrehajtó Zsaszánál. Fedák Sári a népszerű primadonna ugyancsak megjárta s ezt szórakozottságának köszönheti. Csaknem kétévvel ezelőtt alakult meg Debreczenben az urkocsisok egylete Zsazsa, mint sport lady az elsők között volt, aki 100 koronát jegyzett a taggyűjtő ivre, alapító tagsági díj gyanánt. Zsazsa azonban akkor nem fizette ki a 100 koronát s teljesen megfélemedezett róla. De nem feledkezett meg erről a debreczeni urkocsisok egylet. Ügyésze utján beperelte Zsaszát. A beperelt művésznő trétának vette az egész dolgot, hiszen csak nem fognak nála foglalni. Egy szép napon azonban kintülték Zsazsa bu-toraira az árverést. Zsazsa erre megijedt. Sürgönyileg küldte el a 100 koronát. (Volt miből.) Minden haragja mellett így szólt bohém egykedvűséggel a végrehajtónak: Haj, haj! Szegény színésznőnél legsűrűb vendég a végrehajtó. Hanem azért a művésznő kivágta a magas C-t, így szólott: *»Elmegyek Debreczenbe, eljátszom háromszor János vitézt s többszörösen visszahozom a 100 koronámat.«*

Lőcsei fehérasszony mai premierje.

Ma este szinre a Szigligeti-színházban Faragó—Jókai Mór hason című regénye után írott énekes történelmi színműve, a »Lőcsei fehérasszony«. A színház igazgatója nagy gonddal állította ki ez ujdonságot, s színház összes személyzetét foglalkoztatja a nagyszabású ujdonság. A darab főszerepeit Angyal Ilka, Bárdos Irma, Hidy, Komáromi, Bognár, Peterdy, Székely, Tihanyi, Bérczi, Nagy Sándor, Tóth Elek, Hajnal játsszák.

A vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a Szigligeti-színházban, d. u. 3 órakor fél helyárral szinre kerül a »Postás fin« új operett, a rendes esti szereposztásban. Este pedig reedes helyárral mellett a »János vitéz« daljáték, Gerlaci Herminnel a címszerepben. A többi főszerepet Bárdos Irma, Anday, T. Pogány, Tihanyi, Székely lesz. A János vitéz előadására a páholyok ára le lesz szállítva, mint azt már tegnap jeleztük. Nagy páholy 10 K, I. emeleti és földszinti páholy 8 K, II. emeleti páholy 6 K. A vasárnapi előadásra már ma d. u. 3 órától lehet jegyeket előre váltani.

Igazságszolgáltatás.

A Zeysig-ügy. Éjjel-nappal dolgozik dr. Bakonyi vizsgálóbíró a hírhedt röpirat bűnpörében, a tanuk egész légióját hallgatta már ki, de a való tényállást csak nem lehet kideríteni. Főképpen az áll ennek utjában, hogy nem tudják előkeríteni Baneth Sándort, aki a röpiratot Berlinben németre fordította. Szinte bizonyos hírek jöttek arról, hogy a derék férfiú Párisban tartózkodik s már intézkedéseket is tettek az elfogatása iránt, amikor e hó 9-én a vizsgálóbíró arról értesítette egy ismeretlen kézből jött levél, hogy Banneth visszatért Berlinbe. A levél alighanem csak megtéveszteni akarja a vizsgálatot, de ezért a bíróság rögtön telegrafált a berlini rendőrségnek. Berlinben azonban nem nagyon sietnek a megkeresések elintézésével. Mivel két nap után sem jön onnan semmiféle értesítés, Bakonyi bíró 11-én megsürgette a válaszadást. Azóta ismét elmúlt két nap s megint nem jött ezideig semminő válasz. A nyomozás dolgában Bérczi rendőrtanácsos ma ismét felkereste a vizsgálóbíró.

A dunai hajókatasztrófa. A szörnyű szerencsétlenség, amely három nap előtt történt a Dunán, esetleg ma, már foglalkoztatni fogja a törvényszék vádtanácsát is. A rendőrség ugyanis letartóztatta az Aluta vontatógőzös kapitányát, Pórszász Lajost és Tóth Lajost, a dereglye tulajdonosát. Miután pedig ezt az intézkedést mindenben megerősítette a vizsgálóbíró, e határozat ellen mindketten felebbeztek a törvényszékhez. Eddigélé nem igen tisztázódott, hogy ki tulajdonképpen a katasztrófa okozója: Pórszász kapitány vagy a dereglyések? A kihallgatások során a Dunagőzhajózási Társaság kapitánya minden felelősséget a dereglye tulajdonosára próbált háritani, azt adva elő, hogy járműve teljesen világítás nélkül haladt a Duna vizén s így az éj sötétjében nem is láthatta. Bebizonyosodott azonban, hogy ez nem egészen igaz. Egy lámpás volt ugyanis a dereglyén s így legfeljebb csak arról lehet szó, hogy nem volt a világítás elegendő. De arra, hogy a szerencsétlenségért a felelősség főképpen Pórszászt terheli, ma egy klasszikus tanu jelentkezett önként a bíróságnál. Ma reggel megjelent dr. Kiss István vizsgálóbírónál dr. Falussy Árpád fővárosi ügyvéd és kérte, hogy hallgassak ki, mert ő a szerencsétlenségnek szemtanúja volt. Dr. Falussy előadta, hogy a kérdéses esetén a Dunaparton sétált s látta, mint rohan neki az Aluta a szembe jövő dereglyének, A jelenet rettentő volt s hogy annyi ember élet áldozatul esett, abban szerinte csak az Aluta személy-

zete bűnös. Mert a dereglyések már több száz lépésről nem csak kétségbeesett kiabálással, de lámpával való jelzés utján is figyelmeztették a veszedelemre Pórszász kapitányt, illetőleg a gőzösön levőket. Jól lehetett látni a lámpa-himbálását, de különösen nagy távolságról halható volt már a kiáltás s ha ez mind mégis hasztalan volt, a tanu szerint csak úgy történhetett, hogy a gőzösön aludtak. A történeteknek dr. Falussy kívül, aki vidéki birtokáról jött ma a fővárosba vallomástétel végett, szemtanúja volt állítólag Gyenes László is, a Nemzeti Színház tagja, akit a vizsgálóbíró szintén ki fog hallgatni.

TÁVIRATOK.**A válság.**

Még sincs döntés.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. táv.) A lényege a válság mostani még külsőleg is eredménytelen napjainak ez. Nincs döntés, még mindig nincs döntés. De kellhet-e a nemzetben reményeket ez a bizonytalanság? Bizonyára nem. Hiszen általánosan tudva van, hogy Fejérváry kabinetje él és uralkodik még mindig, legalább névleg, ha a valóságban nincs is semmi ereje. *Bizonyos tehát, hogy megkapja újból a megbízatást.* Hogy ma kapja-e meg, vagy talán holnapután, már ez igazán nem játszhatik szerepet.

Az audiencia előtt.

Fejérváry báró ma délelőtt a király kabinetirodájában volt, ahol sokáig tanácskozott Schiessl lovaggal. Mivel a tegnapi kihallgatás nem hozta meg a döntést, Fejérváry a király kívánságára még Bécsben maradt. Fejérváry ma délelőtt azt mondta, hogy még ma délelőtt meg fog jelenni a királynál s előterjesztést fog neki tenni.

A királynál.

Az audiencia azonban mégsem délelőtt folyt le, hanem délután három órakor. Közel egy órát vett igénybe. A kihallgatás után a várakozó hírlapíróknak kijelentette Fejérváry, hogy végleges döntés még ma sem történt. Fejérváry holnap reggel Budapestre utazik.

Mire készül Fejérváry?

Egy bécsi lap írja, hogy a reaktiválás küszöbén álló Fejérváry-kormány programjának magva az általános választói jog. Emellett fog agítani a törvényhozásban. Deczember 19-én újból elnapolják a Házat néhány hónapra. Tavasszal aztán összeül a parlament, ekkor azonnal elébe terjeszti a kabinet a szóban levő törvényjavaslatot s amennyiben a Ház nem egyezik bele, hogy azonnal tárgyalják, akkor föl fogják a képviselőházat oszlatni.

Az általános választói jog ügyében egyébként egy könyomatos ügy értesül, hogy a király hozzájárul ugyan, de csak csonka alakban.

Tehát többrendbeli megszorítással, abban a formában, ahogy Ausztriában is gyakorlatban van már.

A kormány többsége.

Hir szerint a Fejérváry-kabinet az új többség megalakításának kísérletével csakugyan s egész komolyan foglalkozik. Sőt már van is *93 képviselője*, akik hajlandók támogatni s akik mind a *szabadelvépárt soráiból* kerültek ki.

Kossuth és Apponyi.

Apponyi álláspontja, hogy a harcot tovább folytassák. *Magyar vezényszó* nélkül nincsen sem béke, sem kompromisszum.

Kossuth vezető cikket ír egyik függetlenségi esti lapban az *Alkotmányosságról* s azt mondja, hogy az abszolutizmus nem állhat meg sokáig. Hiszen az önkényuralom csupán csak *hadseregére* támaszkodhatik, ámde e hadsereg az *elnyomott népek fiaiból* kerül ki. Az nem lehet, hogy egyetlen ember sokáig szembe tudjon helyezkedni egy nemzet akaratával.

A kereskedelmi szerződés.

A felhivatalos azt írja, hogy mihelyt a parlamenti tárgyalások normális menetébe visszatérnek, mi sem áll utjában a törvényhozásnak, hogy akaratát szuverén módon érvényesítse s kijelentse, *elfogadják-e a szerződést vagy nem.* A kormány egy hajszállal sem kíván a nemzet vitális érdekei ellen véteni.

Pumpolás a választásokra.

Bécsi pénzügyi körökből úgy értesül egy függetlenségi hírlap, hogy a bécsi pénzvilágban nagy a fölháborodás amiatt az *erős sarcolás* miatt, amelynek az *új magyar választások* ezimén a császárváros pénzarisztokratái ki vannak téve.

Új aspiránsok.

Az új miniszteraspiránsok között *Feilitzsch* Arthur neve mellett ujabban forgalomba került *Dániel* is, valamint *Münnich* Aurél is.

A Delcassé-ügy.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. táv.) A Magdeburge Ztg-nak jól értesült berlini forrásból azt jelentik, hogy a német birodalmi kormány a Delcassé-ügyben a legközelebbi napokban állást fog foglalni. A szövetségi tanácsot ebben a dologban a jövő hétre ülésre hívták össze.

Stefánia öröksége.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. távirata.) Arra a hirre, hogy Lónyai Elemér grófné Stefánia grófné a barmadik bíróságnál is folytatni fogja perét anyjának hagyatéka dolgában, ma azt jelentik, hogy a harmadfoku bíróság csak a jövő márcziusban fog ezzel az ügygyel foglalkozni.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

V. Z. Feleltünk bizony, de úgy látszik, figyelmét elkerülte a válasz. A multkoraiak egyikét a közlendők közé tettük.

S. Gy. Sikerült ez is. Folytassa.

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és
fürdőberendezések, valamint minden-
nemű tükör, réz- és vasbutorok a
lehető legerősebb árszámítás mellett a leg-
szébb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel készülnek
minden e szakmába vágó asztalos, kár-
pitos és díszítő stb. munkák, javí-
tások a legújabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irtá: RÁTKAY JÓZSEF.

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Videkre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Safe deposit-kasszák.

Néhány kevéssé hasz-
nált és még teljesen
jó karban levő

SAFE DEPOSIT
PÁNCZÉLSZEKRÉNY

pánczélszoba berendezése
következtében

jutányosan kapható.

Ügynökök kizárva. Bővebbet

Arnheim S. J. pénzszekrénygyára

Budapest, V. Árbocz-u. 3.

REGÉNYCSARNOK.

A titkos levél.

Irtá: A. C. D.

Haláira vált arczczal nézett Holmesra az
asszony; kétszer is befogott a szóba, míg be-
szélni tudott:

— Holmes úr ön megőrült . . . tisztára
megőrült! — kiálotta végül.

Barátom keskeny kis kártyát huzott elő a
zsebéből. Egy fényképből kivágott női arckép
volt:

— Ezt magammal vittem, mert gondol-
tam, hogy szükségem tehet rá — szólt nyugodtan.
— A rendőr rá is ősmert . . .

Hilda asszony halkán sikoltott és feje hát-
rahanyatlott a szék támlájára.

— Nos, édes kegyelmes asszony, a levél
önnél van. Még eligazíthatjuk az ügyet . . .
Eszem ágában sincs, önnek kellemetlenséget
okozni. Hiszen az én kötelességem véget ér, mi-
helyest átadtam férjének a levelet . . . Fogadja
el, kérem, tanácsomat: bízzék bennem és legyen
őszinte; higgye el, ez az egyetlen kedvező le-
hetőség . . .

Bámulatatos bátorság lakott ebben a dámá-
ban:

— Holmes ur, ismétlem, hogy ön képtelen
ábrándokban ringatja magát!

Holmes felkelt székéről:

— Igen sajnálom, Hilda kegyelmes asz-
szony; de látom, hiába beszélek.

Holmes megnyomta a csengettyűt. A ko-
mornyik belépett:

— Idehaza van Hope Trelawney ur?

— Háromnegyed egyre jön haza, uram.

Holmes az órájára nézett:

— Tehát egy negyedóra múlva . . . Nos,
ugy bevárom.

Alig tette be a komornyik maga mögött az
ajtót, Hilda asszony térdre vetette magát és
Holmes lábához csuszott; a kezét összetette, gyö-
nyörű arcát barátom felé emelte, szemében köny-
ragyogott:

— Kiméljen meg, Holmes uram! Kimél-
jen! — esdekelt remegő hangon. — Az Isten
minden szentjére, kérem, ne mondja el neki! . . .
Hiszen annyira szeretem! . . . Annyira szere-
tem, az életemet is odaadnám, csak hogy a leg-
kisebb bánat ne érje És ha ezt megtudja, nemes
szíve meghasad bele! . . .

Holmes felemelte a kegyelmes asz-
szonyt:

— Hálás vagyok önnek, asszonyom, hogy,
bár az utolsó perczben, még is észére tért. Egy
perc veszteni való időnk sincs. Hol van az a
szerencsétlen levél?

Az asszony az íróasztalhoz lépett, ki-
nyitotta és hosszú, világoskék borítékot vett
elő:

— Itt van, Holmes ur. Istenem, bár soha se
került volna a kezembe! . . .

— Hogy juthatnék vissza? — morogta
Holmes. — Hamar ki kell gondolnunk valamit . . .
Hol van a Hope ur börténkájá?

— Most is a hálószobában van.

— Micsoda bolond szerencse! Gyorsan,
asszonyom, hozza csak ide!

Egy pillanat múlva visszajött Hilda asz-
szony a vörös börténkával.

— Hogyan nyitotta fel akkor? Van máso-
dik óulcsa? . . . Persze, hogy van . . . Nyissa
fel! . . .

A szép kegyelmes asszony parányi kulcsot
vett elő kebléből. A táska zárja felpattant. Tele
volt papirokkal. Holmes bedugta a kék börténkét
a papirosok legeslegeljárá. A tárczát becsukták és
visszavitték a hálószobába.

— Na, most készen várhatjuk Hope urat
— szólt Holmes — még van tíz egész perczünk.
Én megmentem kegyedet, asszonyom, legyen oly
kegyes és viszonzásul mondja el ennek a különös
esetnek a magyarázatát.

— Holmes ur, mindent elmondok önnek!
— kiáltott a dáma. — Oh, Holmes ur, inkább le-

engedném vágni a jobb kezemet, mint sem, hogy
bánatot hozzak az uramra! . . . Nincsen Lon-
donban több asszony, a ki úgy szeretné az urát
mint én! És mégis . . . ha megtudná, mit csele-
kédtem, mire kényszerítettek . . . soha nem
bocsátana meg! . . . Segítsen rajtam, édes Hol-
mes ur! Boldogságom, az ő boldogsága, az éle-
tünk forog kockán! . . .

— Gyorsan, asszonyom, beszéljen! az
időnk rövid.

— Az egészsnek az oka egy levelem volt.
Egy régi, kissé tapintatlan levél, melyet jóval
házasságunk előtt irtam . . . bolondos, ostoba
levele egy szerelmes leánynak . . . Egészen ár-
atlan dolog volt, de ő szigorúan ítélte volna
meg . . . Ha elolvasta volna azt a levelet, soha
sem lett volna többé bizalommal hozzám. Évek-
kel ezelőt irtam . . . Azt hittem, hogy régen fe-
ledésbe ment ez az egész dolog . . . Egyszer
csak az az ember, az a Lucas, említette nekem,
hogy levelem a kezébe került és oda akarja adni
a férjemnek. Kegyelemért könyörögtem . . .
Azt felelte, hogy visszaadja nekem a levelet ha
én viszont átadok neki egy bizonyos kékbortékos
okmányt az uram tárczájából . . . Volt a hivatal-
ban néhány kéme, azok elárulták a okmány léte-
zését . . . Arról biztosított, hogy az uramra,
semmiféle baj sem származhat ebből . . . Kép-
zelje csak magát a helyzetembe, Holmes uram!..
Mit tehettem mást?

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, okt. 13.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906. — — — —	18.38
Zab ápr. ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktözsde.

Budapest, okt. 13.

Oszták hitelrészvény — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — —	706.—
Leszámitoló bank — — —	499.—
Rimamurányi — — —	548.—
Oszták-m. államvasuti részvény	681.75
Közuti vasut — — —	582.50
Városi villamos vasut — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 okt. 13-án.

Magyar aranyjárdék 4% — — —	115.—
Magyar koronajárdék 4—0% — — —	86.10
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — —	86.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.50
Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön — — —	221.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — —	61.52
Oszták járadék papirban — — —	980.—
Oszták járadék ezüstben — — —	122.67
Oszták járadék aranyban — — —	566.90
Oszták korona járadék — — —	57.39
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	69.54
Oszták-magyar bankrészvény — — —	16.65
Magyar hitelbank részvény — — —	788.25
Oszták hitelbank intézeti részvény — — —	677.—
Oszták-magyar államvasuti részvény — — —	680.75
20 frankos arany (Napolendor) — — —	19.11
Német birodalmi márka — — —	117.45
London vista — — —	240.25
Páris vista — — —	95.47
20 márkás arany — — —	23.47

A szerkesztőnért felelős:

Dr. V U C S K I C S G Y U L A.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalata.

Kívánatra rajzok és költségvetések.

Világhírű

előpataki gyógyviz

Számtalan előismerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben** a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsabában, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpanaszban, aranyérben** s az ezzel járó **résztkór s kedélykór** szokásos székrekedéseivel.

3. **Máj- és lépdegánatokban**, az epe kivezető csöveinek **hurutos bántalmainál, sárgaságban, epekövekben**, a poszgerj és váltólázakból származott lépdegánatoknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló hőség zavaroknál, a **görvélkór** torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál,

5. A vesék és húgyhólyag **hurutos bántalmainál**, a kezdődő **húgykő és fővénylekódás** eseteiben kitűnő **húgy-savoldó.**

6. **A méh idült tömüléseivel, dagainál, fehér folyás s rendetlen havadásánál.**

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas- és mézszaralmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embereknek is üdítő italul szolgál, s különösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatba van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére.

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban 4 utcai szoba s a hozzá tartozó mellékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905. november 1-re kiadó.**

Értekezhetni a »Polgári takarékpénztáránál» Kossuth-utca 4 szám. 12621

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3·4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképesz-lámpák és mindennemű izzólámpa kiegészítőeszegek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→ **villamosvilágítási** ←

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

A

„Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamattal és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsonöket

nyujt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5°-os** kamattal összeg után **5°-os** fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.**

HIRDETMÉNY.

A »Biharmegyei takarékpénztár« 1905. január hó 18-án tartott rendes közgyűlésének határoza értelmében a takarékpénztár jelenleg forgalomban levő 200 korona névértékű részvényei bevonatnak és **mai naptól kezdve**

600 kor. névértékű részvényekre

kicseréltnek; és pedig: minden 3 régi részvény, illetőleg 2 régi részvény és 1 új részvényre vonatkozó teljesen befizetett ideiglenes elismervény, végül 6 átvételi jog gyakorlatát tanúsító igazolvány ellenében **1 db. új 600 korona névértékű részvény adatik ki.**

Nagyvárad 1905. június hó 5-én.

Biharmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.